

משום דהוה [שהיה] אותו סבא שהקשה לו בהחזא מעשה שהתירו רבותינו.

לכן שאל אותו רבי אלעזר על אותו מעשה, כיון שעל אותו מעשה, יכול אותו סבא להשיבו מפי השמועה, שהרי שמע וידע איך התירו אותה.

אמר אביי: הכל מודים, היכא [במקום] דאמר לאשתו בלילה: הרי זה גיטיך לכשתצא חמה מנרתיקה — לכו נפקא [לכשיצא] השמש יחול הגט קאמר לה⁽¹⁾, וכי מיית בליליא קודם שיצא השמש, הגט אינו חל, כי בשעה שצריך הגט לחול, הוי גט לאחר מיתה,

וכמו כן במשנה, כשאמר הרי זה גיטיך לכשלא אבא לאחר י"ב חודש, אינו גט ואין

חל, ותיבעי ליה [שיסתפק] על המתניתין שיש בו אופן שהגט חל לדברי הכל.

שהרי נתבאר במשנה: כי באופן שאמר: מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש, ומת בתוך י"ב חדש — הרי זה גט.

ואם כן על המשנה שנאמר לדברי הכל, היה לו להסתפק, האם לאלתר הוי מותרת להנשא לאחרים ואינה זקוקה ליבם — דהא לא אתי [שהרי לא יבוא], או דלמא רק לאחר י"ב חדש מותרת לאחרים — דהא [שהרי] רק אז איקיים ליה תנאיה!

ומתריצין: אין הכי נמי, אפשר להסתפק גם בדברי המשנה.

והטעם שרבי אלעזר לא שאלו על המשנה,

סובר כי התנאי עוקר מכאן ולהבא ולמפרע, ולכן כל זמן שלא קיים התנאי י"ב חודש אין היתר למפרע.

והבית שמואל [קמד ה] כתב, כי לפי הר"ן הספק הוא ספק איסור דאורייתא, ואם נישאת תוך י"ב חודש תצא.

המגיד משנה [גירושין ח כב] לומד בדעת הרמב"ם, שהגמרא כאן מסתפקת האם צריך לקיים או לבטל את התנאי בפועל, ואף במקום שברור שהתנאי יתקיים, עדיין לא נתקיים התנאי ואף שמת צריך לחכות י"ב חודש כדי שהתנאי יתקיים, או שמא מספיק מה שאין אפשרות שהתנאי יתקיים. וכתב הבית שמואל כי אף לפי הרמב"ם הספק הוא ספק איסור דאורייתא, ואם נישאת תצא.

1. פירש רש"י, שמדובר באומר לאשתו בלילה, הרי זה גיטיך לכשתצא חמה מנרתיקה.

הרמב"ן פושט מרש"י את הספק של רבינו

לאלתר, שהרי אין לחשוש לכך שלא יתקיים התנאי, כי כיון שמת לא ישוב עוד לביתו, וודאי שיתקיים התנאי.

ותירץ שהגמרא מסתפקת שמא יש לגזור בו אגב האופן שלא מת, כי העולם לא יודעים שמת, ויתמהו על שמתירים אותה להנשא, מה שאין כן לאחר שנים עשר חודש כולם יודעים שנתקיים התנאי.

מבואר בתוספות שמן התורה מותרת לאלתר, והספק האם מדרבנן אסורה להנשא גזירה אטו מקום שלא מת. וכן כתב הרא"ש שהספק מדרבנן, ולכן אם עברה ונישאת לא תצא.

הר"ן מבאר את הספק, כי כיון שהבעל לא חשב שימות, לא גמר לגרש אלא אחר י"ב חודש, ולא מתירים אותה קודם לכן. ובפשטות ביאור דבריו, שיש צד שכוונת הבעל הוא שאם יעבור י"ב חודש, ובמשך אותו זמן הוא לא בא, אז מתקיים התנאי והגט חל למפרע.

ובשערי יוסף [ב י ד"ה והר"ן] מבאר, שהר"ן